

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda” előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny” is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egylet tagjai a „Méhészeti Közlöny”-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny”-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZÁM.

Ide intézendők ugy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési pénzek is.

Hirdetések és mellékletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

A fekete rothadás (black-rot) nevű szőlőbetegség rövid ismertetése.

Az istálló trágya kezeléséről. III. Ásványi Lajostól.

A csalamádé bevermelése. II. Cserháti Sándortól.

A burgonya solaninja.

Pályázati hirdetés.

Kormányintézkedés.

Az európai fajtaú szőlővesszők eladásának megkönnyítése.

Szakirodalom.

A magyar nép könyvesháza.

Vegyes közlemények.

Termés-eredmények és kilátások Erdélyben. Eladó állatok. Termés-eredmények Udvarhelymegyében. Pályázati hirdetés. Vén gyümölcsfák értékesítése.

Mikor legzélszerűbb a gyümölcsfákat trágyázni?

A rózsák színezése

Piaczi értesítő.

Nyiltér.

A fekete rothadás (black-rot) nevű szőlőbetegség rövid ismertetése.

A fekete rothadás, angolul „black-rot”*) amerikai eredetű szőlőbetegség, melyet az Océánon át Franciaországba is behurcoltak, a hol most már erősen terjed és viszonylag igen nagy károkat okoz.

Ezt a betegséget a *Phoma uvicola*. Berk. et Curt.***) nevű élősd gomba idézi elő.

A black-rot jelei legfeltűnőbbben a szőlőleveleken és a szőlőbogyókon mutatkoznak, kisebb mértékben a szőlőtöke többi meg nem fásodott részein is.

I. A leveleken. A fiatal leveleken, ritkábban az idősebbeken, apró, többnyire 2–3 milliméter átmérőjű perzselt foltok keletkeznek, melyek igen gyorsan az egészen kiszáradt szőlőlevél barna színét veszik föl. Egyes foltok azonban jóval kisebbek is lehetnek, — egy, vagy két tizedrész milliméter átmérőjűek. A szőlőlevél szélén több folt egyesülése folytán jóval nagyobbak is keletkezhetnek, melyeknek átmérője szélességben 2 centiméter, hosszúságban pedig 3–4 centiméter is lehet. Ezek a perzselt foltok sohasem teszik tönkre az egész levelet, legfőképpen csak egy harmadát lepik el a levél lemeznek. Néha a perzselt folt egészen leválik a levél ép szövetétől, úgy, hogy a helyén lyuk marad vissza; ez azonban a ritkább esetek közé tartozik. A perzselt foltok minden átmenet nélkül azonnal barna színt vesznek föl, nem úgy, mint a peronosporánál, hol a megtámadott folt előbb sárga és csak többféle árnyalat után kapja meg a száraz barna színt.

Rövid idő múlva a black-rot által megtámadott foltok apró fekete pontok mutatkoznak, melyek kisebbek egy gombostű fejnél és ennek a betegségnek legszembeötlőbb ismertető jelét képezik.

Ezek a fekete pontok a levéllemez alsó felén ép úgy léphetnek fel, mint felső felén és

a levél szélén levő nagyobb perzselt foltokon sűrűbben vannak elhelyezkedve, mint az apróbb foltokon.

A black-rot által a levélen okozott kóros elváltozások tehát különböznek azoktól, a melyeket a peronospora és az anthraknózis is okoznak; a peronosporánál ugyanis a perzselt foltok általában nagyobbak és előrehaladottabb stádiumban az egész levelet megölhetik; a levél alsó lapján fehér, dérszerű kivirágzás (törött cukorhoz hasonló) ütődik ki fekete pontok nélkül.

Az anthraknózisnál pedig a perzselt foltok körül fekete szegély mutatkozik, mely a black-rotnál mindig hiányzik.

II. A vesszőhajtásokon és a levélgyelegeken. A fekete rothadás megtámadhatja a fiatal ágakat és a levelek nyelét is és ha ezeken a részekben lép föl, egészen másforma kóros jelenségeket idéz elő, mint a leveleken. A hajtások végén, a levelek nyelén, a fürtök kocsánján s a kocsánok elágazásain fekete, hosszukás foltok keletkeznek, melyek kissé be vannak a szövetbe mélyedve. Ezek a foltok behatolnak a szövet belsejébe és felületükön kis idő múlva szintén olyan fekete pontok mutatkoznak, mint a leveleken.

III. A bogyókon. A black-rot a szőlőfürtöt támadja meg a legerősebben. A szőlőbogyón kezdetben egy kicsi, alig néhány milliméternyi átmérőjű, halvány, kerek folt jelentkezik. Ez a folt aztán gyorsan nagyobbodik és kékesvörös színt ölt, mely sötétebb a folt közepén, mint a szélén. Rövid idő múlva 24–48 óra alatt kiterjed az az egész bogyóra, melynek ekkor kékesbe hajló vörösbarna színe van. Kezdetben a bogyó héja még sima, de a husa már lágyul. Csakhamar azonban a bogyó ráncosodni kezd és egyre sötétebb színűvé válik. Három-négy nap alatt tökéletesen összeszárad a bogyó és igen sötét fekete színt vesz föl, kissé kékesbe játszó árnyalatokkal. A bogyóknak ettől a megfeketedésétől kapta a betegség elnevezését. Mielőtt a bogyó ráncosodni kezd, a héj felületén itt is föllépnek a jellemző, kissé kiemelkedő fekete pontok, még pedig egyre nagyobb számmal, úgy, hogy mire a bogyó teljesen összeaszik, akkor már ugyszólván érinti egyik a másikat, a mitől az összeaszott fekete héj némileg chagrinbőrszerűvé válik.

Ezek a kóros jelenségek nem lépnek fel egyszerre az egész fürtön, hanem először csak egyik-másik bogyó esik a bajnak áldozatul és csak aránylag lassankint terjed át a kór a többi bogyóra, úgy, hogy ugyanazon a fürtön a betegség minden fokozatait egymás mellett lehet látni ép bogyók szomszédságában. Az összeszáradt fekete szőlőszem nem esik le rögtön, hanem egyideig még a fürtön marad; később aztán vagy az egész fürt leválik a tőkéről, vagy csak egyes gorozdjói, vagy pedig csak egy-egy bogyó hull le a fűrtről a maga kocsinjával együtt.

A black-rot a tőkét nem öli meg, mert a leveleket és vesszőket aránylag gyengén tá-

madja meg. Annál végzetesebb azonban a szőlőfürtre nézve és az élősd gombára nézve, kedvező időjárás mellett egy hónap alatt a termésnek 80–90–95% -át is tönkretelheti. Nem ismernek eddig szőlőfajt, vagy fajtát, melyen — ha mindjárt kis mértékben is — a *Phoma uvicola* meg ne élhetne. Egyes vad alanyfajoknak, például a *Vitis rupestris*, *Berlandieri*, *cinerea*, *Lincecumii* és *monticolának* csak a levelein látták kis mértékben, a fürtjein azonban sohasem. A *Vitis riparia*, *cordifolia* és *rotundifoliának* is csak igen kis mértékben és ritkán bántja a bogyóját. Általában véve azt tartják, hogy minél nagyobb és levelesebb valamelyik szőlőfajtának a bogyója, annál inkább alá van vetve a fekete rothadásnak. Franciaországban például az európai fajták közül az *Aramont* látták legerősebben megtámadva, de azért a *Bouchet-félék* és az amerikai főbb direkttermők, mint a *Jacquez* és a *Herbemont* szintén nagyon szenvednek. A fentebbiekből látható, hogy még azokkal az alanyfajokkal is, melyeknek bogyóján magán nem él a black-rot, szintén be lehet hurcolni a betegséget, mert erre elég egy-két spora. Sőt P. Viala és Scribner Amerikában még a felfutó vadszőlőn, az *Ampelopsis quinquefolián* is feltalálták a black-rot jellemző perzseléseit.

A fekete rothadás nem terjed oly gyorsan, mint a *Peronospora viticola*. Franciaországban 1885-ben Hérault megyében először egy 35 hektárnyi területen mutatkozott; 1886-ban ott még nem terjeszkedett nagyobb területre, mint 70 hektárra. Ma már azonban Franciaország déli részében nagy teret hódított magának. A *Phoma uvicola*, úgy mint a *Peronospora*, nedves és meleg időben pusztít a legrohamosabban. Franciaországban július közepén szoktak a leveleken a black-rot első jelei mutatkozni és száraz időben mintegy szünetelve, nedves és meleg időben újabb erőre kapva, pusztít a meddig csak fürt van a tőkén.

Az istálló trágya kezeléséről.

III.

Ezen eljárásunkat pedig mindaddig folytatjuk, míg telepünkön a trágya 150–200 cm. magasságot el nem érte, a midőn azt befedjük, vagyis felszínét egyenletesen elronázzuk és 8–10 cm. vastagságban agyagos földdel, vagy tözeggel betertjük, hogy a benne fejlődő ammoniakot ezen uton is megkössük.

Magát a trágyalevet pedig higitott szén-savval vagy vasgáliczczal kezeljük, hogy a fejlődő ammoniakot megkössük és szagtalaná tegyük.¹⁰⁾

¹⁰⁾ Ezen anyagok egyikét vagy másikat mindannyiszor a trágyalé közé tesszük, valahányszor erősen maró szaga.

A vasgáliczot egyszerűen a trágyalé közé öntjük és feloldásáig meg-meg keverjük, a kénsvat ellenben előbb felhígítjuk és csak azután adjuk a trágyalé-tartóba.

A kénsvat higitásánál azonban nagyon ügyeljünk arra, hogy a vele foglalkozókat vagy körülötte állókat

*) Angolul így ejtik ki: black rot.

**) A *Phoma uvicola* más nevek alatt is szerepel a tudományos munkákban, legismertebbek: *Laestadia Bidwelli*, *Viala & Rabor*; *Physalospora Bidwelli* Sacc. *Phyllosticta viticola* Thümen.

A jól megérett trágya¹¹ további, vagy jobban mondva végső kezelését képezik a trágya kihordása, egyenletes elosztása, széttergetése és alátakarása.

A trágya kihordását rendszeren fogatos eszközökön és akkor hajtjuk végre, midőn azt egyéb, időhöz nem kötött fogatos föld művelési munkálata és talajunk fizikai állapota megengedi.

Szétosztását pedig úgy végezhetjük leg-egyenletesebben, ha a kihordás előtt lehuzandó kupaczkok helyét kijelöltetjük, szekereseinknek pedig szigorúan meghagyjuk, hogy a trágya-rakományukból a kijelölt helyeken mindig egyforma nagyságu halmokat készítsenek.¹²

Mivel pedig a lehuzott trágya-halmok elterítése annál kevesebb gyalog-munkát vesz igénybe, minél kisebb helyekre terítendő, ennél fogva sűrűn álló apró halmok készítendőek.

A trágya elterítése rónaterületen azonnal, vizmosásoknak kitett oldalas helyeken azonban közvetlenül a szántás előtt történik.

Ezen utóbbi esetekben azonban nagyon ügyeljünk arra, hogy trágyánk soká halmokban ne maradjon, nehogy nagyobb esőzések okozta kilugzások után a trágya-halmok helyén buja foltok képződjenek.

A trágya alátakarásának mélységére, szalmás, vagy érett állapotban való alkalmazására nézve szabályul szolgáljon azon körülmény: hogy minél lazább természetű valamely talaj, annál szalmásabb lehet az alkalmazott trágya és annál mélyebben takarható alá, miután a levegő hozzáférhetne, itt elég könnyű, tehát a talajba jutott trágya-anyagok felbomlása is könnyen és gyorsan történhetik.

Az istállóí trágyának az imént említett szakszerű kezelése mellett azonban mindig különös gondunk legyen arra nézve, hogy mindazon helyeknek seprédeke, vagy olyan anyagok hulladéka, melyekből gyommagvak juthatnának telepünkre, egy külön keverék-trágya telepen kezeltesse, nehogy a trágyatelepünkre jutott gyommagvakkal földjeinket elgyomosítsuk.

Asványi Lajos.

A csalamádé bevermelése.

II.

Az elmondott módon bevermelt csalamádé hosszú ideig, akár több évig eltartható ugyan, de a nyert takarmány nem kifogástalan minőségű. Ha a vermeket 1½—2 hónap múlva ki-

meg no égeszük, miért is az egész dolgot úgy végezzük, hogy a higitásra használandó vizet egy léczdarabbal csendesen kevergetjük, a kénsavat pedig ezen idő alatt lassu csorgással belé öntjük.

¹¹) A trágyát korhadási foka szerint szalmás vagy éretlennek, érettnak vagy túlérettnek, illetve szalonnásnak minősíthetjük.

A szalmás trágyában a korhadás még nagyon kis foku, miért is a benne levő növényi tápanyagok jó része a növények által fel nem vehető állapotban vannak s így lassu hatásúak.

Érett az istállóí trágya akkor, midőn az egyes alkotórészei még felismerhetők ugyan, de érintésük alkalmával szétmállanak. Rendes kezelés mellett 8—10 hét alatt lesz a trágya ilyené, a mely időszak alatt Wolff E. szerint 16—20%-át veszti el eredeti súlyának, a mely veszteség főleg a szén egy részének szén-savvá történt átváltozásából és elillanásából származik. Rosszul kezelt trágyáknál azonban a súlyvesztés 50%-nál is több lehet, a mi nem csupán az imént említett okból, hanem egyéb értékesebb nitrogen tartalmu alkotórészek felbomlásából is származik. Ezen minőségű trágyában a növényi tápanyagok könnyen felvehető állapotban vannak, miért is hatásosak.

A szalonnás trágya nagyon hosszú korhadási folyamat terménye. Itt a szalmás részek mindinkább eltűnnek és az egész trágya egy sötét színű tömeget képez. A szalonnás trágyában mintegy összpontosítva vannak ugyan a növényi tápanyagok, de mivel a legszakszerűbb kezelés mellett is míg ennyire összeérik, sok értékes bomlási anyag illan el belőle, ennél fogva a trágyának szalonnás minőségivé való érlelése hátrányos.

¹²) Ezen eljárás azért képezi fontos fogását trágyakezelésünknek, mivel ilyenformán nemcsak egyenlő minőségű, hanem egyenlő mennyiségű trágyát juttathatunk

nyitjuk, mindenekelőtt savanyu, vagy kellemetlen büzös szag üti meg orrunkat, mely néha oly erős, hogy már jó távol a veremtől is érezhető; azután azt is tapasztalni fogjuk, hogy a csalamádénak a felső rétege, az, a melyre a földet hánytuk, meg van penészedve, elromlott. A megromlott réteg olykor 25—30 cm. vastag, nemkülönben azt is fogjuk tapasztalni, hogy a verem oldalain sok a romlott takarmány, a bevermelt csalamádénak egy tekintélyes része tehát egyenest a trágyatelepre vándorolhat, a megmaradt rész pedig olyan orrcsavarintó szagú és savanyu ízű, hogy sok gazda nem meri állatjaival megégetni. Az állatok eleinte nem is szívesen eszik az ilyen megsavanyodott takarmányt, de lassankint hozzászoknak és a tapasztalat azt mutatja, hogy az igás és hizó állatokkal bátran etethető, azoknak nem fog megártani, de fejős tehéneknek, különösen pedig növendék-állatoknak az ilyen takarmány nem való.

Miután az ezen módon elrakott takarmány megsavanyodik, a bevermelést rendszeren besavanyításnak is mondják, a mi azért nem helyes, mert úgy is lehet bevermelni, hogy a takarmány nem savanyodik meg.

Bármily egyszerű legyen is ezen több gazda által éppen egyszerűsége miatt legjobbnak mondott bevermelési mód, alkalmazását senkinek sem javasolhatom, annál kevésbé, mert némi változtatással sokkal jobb minőségű bevermelt csalamádéra tehetünk tehetünk szert.

Számos kísérlet eredményeül a bizonyított be, hogy minél jobban ki tudjuk szorítani a levegőt a verembe rakott csalamádé közül, annál jobb minőségű takarmányt nyerünk, annál kevesebb romlik el és annál kevesebb szaga és savanyúsága lesz.

Az elmondott módon bevermelt takarmány közül a levegő nem szorítható ki elég jól és pedig azért nem, mert a villával a szekérre rakott és innen a verembe hányt csalamádé össze-vissza kuszálódik, a kukoricza vastag szára az egyenletes összeülepedést megakadályozza, de a verem alakja és a betakarás módja is hozzájárul, hogy sok levegő marad a takarmány között.

A menedékes oldalu vermekben a takarmány a beföldelés után nem tud egyenletesen ülepedni, mert a verem felső, szélesebb részéből a takarmány nem nyomódhatik az alsóbb részekbe, hanem a széleken felgömbül, itt a levegő benn marad s a takarmányt megrontja, végül a tető alakulag készült földtakaró alakjánál fogva nem tud kellő nyomást gyakorolni a takarmányra s ezért szintén hozzájárul a takarmány jelentékeny részének megrontásához.

Három körülmény az oka tehát, hogy a takarmányból sok megy veszendőbe és rossz szagúvá s ízűvé lesz az: a verem alakja, a beföldés módja és a takarmányberakás mikéntje. Ha mind a három körülményen segítünk, kifogástalan bevermelt csalamádét nyerünk. Legkevesebb fáradsággal és költséggel jár a verem alakjának a megváltoztatása.

Szabályul tekintsük és ezen szabálytól soha se térjünk el, hogy a verem falait egye-

talajunkra, a mi tagadhatlanul nagy befolyással van természetünk egyformaságára.

Hogy pedig a különféle állataink után termelt istálló trágya lehetőleg egyforma minőségű legyen, kezeljük azt együtt telepünkön, a mit egyébként már azon oknál fogva is meg kell tennünk, mert ugyanazon takarmányból nemcsak a különféle állatfajok után nyerünk más és más természetű és értékű trágyát, hanem ugyanazon állatfajtaik kora, tenyészállapota vagy foglalkozása szerint más és más értékű trágyát szolgáltatnak. Így pl. egy fiatal állat után ugyanazon takarmányból, értéktelenebb trágyát kapunk, mintsem egy egészen kifejlett állat után, miután a fiatal állat nemcsak szervezete fenntartására, hanem teste felépítésére is sok anyagot elvon a neki nyújtott tápanyagtól s így jobban kihasználja azt, mint a kifejlett állat, vagy más szavakkal kevesebb értékesebb anyagot juttat ugyanazon takarmányból ürülékébe. Éppen így van ez a vemhes, tejelő vagy erősen dolgozó állatokkal is, melyek a nekik nyújtott takarmányt sokkal jobban kihasználják, mint a meddők, vagy heverők.

nesre — függőlegesre — készítsük, mert ekkor az ülepedést a verem falai nem nehezítik meg, az oldalakon sokkal kevesebb takarmány fog megromlani. Némi takarmánynak megromlása nem kerülhető el a falazatlan vermekben. Az a takarmány, a mely a verem oldalát éri, megromlik mindig, de hogy ez minél kevesebb legyen, oly formát adjunk a vermeknek, hogy a takarmányak lehetőleg kevés része érintkezék a verem oldalával, ezt pedig elérjük, ha nem keskenyre és hosszúra készítjük azt, hanem szélességét és hosszúságát lehetőleg egyformára vesszük és oly mélyre ássuk, a mint csak a körülmények megengedik.

Kötött, agyagos földben könnyű szerrel készíthetünk meredek falu vermet, nem úgy a könnyebb minőségű földben; itt a meredek fal könnyen beomlik, azért is szokják azt menedékesre készíteni, de a mi mindig hiba. Ha nincs kötött földünk, akkor vagy kifalazott vermet készíttessünk, a mik azért jobbak, mert az oldalakon nem romlik meg a takarmány, de költségesek s így megdrágítják a bevermelt csalamádét, vagy pedig a föld felett, vermek nélkül rakassuk össze a takarmányt, mely eljárást alább bővebben fogom ismertetni.

Az elmondott módon készített verembe már most úgy rakjuk a csalamádét, hogy az lehetőleg tömötten legyen, a levegő, a mennyire csak lehet, kiszoríttassék közüle; ezt többféle módon érhetjük el. Ha a szekérre villával hányt csalamádét egyszerűen behányjuk az ilyen módon készült vermekbe, akkor a csalamádé meg fog ugyan savanyodni, de nem lesz oly rossz szaga és nem romlik el belőle annyi, mintha a vermek menedékesek. Ha a verem elég nagy, akkor járassunk a megtöltés közben egy pár lovat vagy ökröt a veremben fel-alá folytonosan, hogy a takarmányt jól letiporják, különösen a verem szélein kell azt jó erősen letipratni. Ha a verem kisebb, akkor munkásokkal kell a tipratást végeztetni, ezek folyton járjanak a veremben fel és alá. Különben az, hogy a levegőt mennyire tudjuk a csalamádé közül kiszorítani, attól is függ, hogy mily vastag a csalamádé szára; minél vékonyabb, annál jobban összeülepedik a takarmány, annál jobban kiszorul a levegő tehát, annál jobb lesz a bevermelt takarmány. Miután a sűrű vetés vékonyabb száru csalamádét eredményez, a vetés módja is befoly arra, hogy milyen lesz a csalamádé.

Sokkal jobb minőségű bevermelt takarmányt nyerünk azonban akkor, ha a lekaszált csalamádét kévékbe kötjük s ezeket sorjában rakjuk a vermekbe s a mint egy sort leraktunk, a kévéket felvágjuk. A második sort úgy kell az elsőre rakni, hogy a hol az első sor tarlós vége volt, oda kerüljön most a második sor vi-rágos vége, így felváltva rakjuk egyik sort a másikra. Könnyű megérteni, hogy az így lerakott és berakás közben letaposott csalamádé sokkal tömöttebben lesz a veremben és így a besavanyítás is jobban sikerül, de másrészt a csalamádénak kévékbe való kötözése költségbe kerül, munkát kíván és ezért ott, a hol drága a napszám, nem is alkalmazzák.

Még jobban összetömhetjük a takarmányt, ha azt megszecskezzük a bevermelés előtt, csak hogy ez még drágább, mert az egész tére való takarmányt rövid néhány nap alatt kell megszecskeznünk, ez tehát csak ott tehető meg, a hol elegendő szecskeavágó és munkás kéz van. De hogy ily módon igen jó minőségű bevermelt takarmányt kapunk, azt tapasztalatból tudom.

A jó bevermelés harmadik kelléke a helyes beföldés; e tekintetben két követelménynek kell eleget tenni: annyi nehezéket kell a takarmányra rakni, hogy egy négyszög méterre legalább 5 métermázsa jusson és úgy kell azt reá rakni, hogy a mint sülyed a takarmány, a nyomtaték is utánna sülyedjen, vagyis a nyomás folytonos legyen.

E követelményeknek csak úgy felelhetünk meg, ha a verem fölött a csalamádét nem rakjuk tető alakulag, hanem egyenesen, úgy, hogy

a veremből kiálló része folytatása legyen a benne levőnek. Szecskázott csalamádét nem is lehet magasabbra rakni, mint a verem felső széléig, a meg nem szecskázottat azonban akár 2—3 méter magasra is rakhatjuk a föld színe fölé. Arra azonban nagyon kell ügyelni, hogy a föld fölötti rész oldala a verem falánál kijebb ne álljon, különben az ülepedéskor a takarmány nem nyomulhat a verembe, hanem az oldalokon felhajlik és elromlik, ezért a verem fölé összerakott takarmány kiálló részeit egy kaszával, vagy a mi még jobb, egy szénavágóval le kell metszeni.

A befedés legjobb módja az, hogy a takarmány föléd deszkákat s ezekre köveket rakunk. Ez azért jó, mert ha erősen összesüppedt a takarmány, könnyen leszedhetjük róla a nyomtatékot s újból takarmányt rakhatunk föléje, ezenkívül a takarmányból is kevesebb romlik el, mint ha földdel fedjük be.

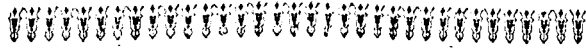
A deszkák azonban pénzbe kerülnek, a kövek pedig nem mindenütt szerezhetők meg könnyű szerrel nagyobb mennyiségben, ezért mint olcsóbb és azért elég jó eljárást, mely különösen ott lesz helyén, a hol több verembe tesznek el csalamádét, a következőket ajánlom: töltsük meg a vermet szecskázott takarmánnyal, vagy ha szecskázatlanul rakjuk össze a csalamádét, rakjuk azt a verem fölé is 1½—2 méter magasra és helyezzük reá a deszkákat s a deszkákra a köveket. A deszkákra megjegyzem, hogy azok rövidebbek legyenek, mint a milyen széles a verem, hogy a takarmányra akkor se szűnjék meg a nyomás, ha az a veremben mélyebbre süllyed. A nyomás következtében a takarmány erősen lesüllyed, a mikor már észrevesszük, hogy az ülepedés megszűnt vagy nagyon meglassudott, szedjük le a köveket és a deszkákat, rakjunk a verembe vagy a verem fölé újból takarmányt és most földeljük be. A földtakaró legalább 50 cm. vastag legyen. A felszabadult deszkákat és köveket egy másik verem megtöltésénél használhatjuk. Ezen a módon eljárva, egy verembe sokkal több takarmányt rakhatunk, mint ha a verem első megtöltése után rögtön földdel takarjuk, mert a földet lehányi azon czélból, hogy újból takarmányt rakjunk a verembe, költséges és fáradságos eljárás volna. A most javasolt eljárásnak még egy másik előnye is van; előfordul ugyanis az, hogy az egyik vetés termése még nem fogyott el, az utánna következő pedig már kaszálható lenne, ez esetben az előbbi vetésből fenmaradtat lekaszáljuk és bevermeljük. Az nem baj, ha mindjárt nem telik is meg vele a verem, mert reá rakjuk a deszkákat és köveket s a midőn ismét van bevermelésre való csalamádé, leszedjük s folytatjuk a verem megtöltését.

Vannak, a kik a verem oldalát szalmával rakják ki, hogy így a takarmányt a megromlástól megvédjék, mások meg a szecskázott csalamádé közé szalmaszecskát vagy polyvát kevernek, azt hívné, hogy ekkor jobban áll a takarmány. Mind a két dolog mellőzendő, mert a szalmában s a szecska között levő levegő nem nyomható ki teljesen és ennek következtében ezek nemcsak, hogy nem akadályozzák meg a takarmány megromlását, hanem egyenesen előmozdítják azt. Legfeljebb a takarmány felületére hintsünk arasznyi vastagságban polyvát, mert ez által azt érhetjük el, hogy a takarmány felső részéből kevesebb romlik el. Különösen akkor lesz czélszerű, ha deszkákat rakunk a csalamádéra. A lepréselt takarmány többé-kevésbé mindig fölmelegszik, a mikor vízének egy részéből gőz lesz s ez kiszáll a veremből, a mint a verem felületére jut s a külső hidegebb levegő éri, vízceppökké lesz, ráhull a takarmány felületére s azt megrothasztja; ha most polyva van a takarmány felett, ez romlik meg és nem a takarmány

A ki az általam javasolt eljárás szerint fog bevermelni, tapasztalni fogja, hogy a bevermelt csalamádéból nagyon kevés romlik el

és a feletetésre kerülő nem lesz kellemetlen szaga, csakis savanykás izü.

Cserháti Sándor.

A burgonya solaninja.

Az egész világ tudja, hogy a burgonya tavasztól nyárig mind többet veszít izletességéből s tán azt is, hogy tápértéke ugyanily mértékben csökken; kevésbé ismeretes azonban, hogy mit tápszer ez időszakban határozottan ártalmassá lehet, ha elkészítésénél nem figyelünk a kellő övrendszabályokra. Ez ártalmassága pedig nem csupán az emberekre, hanem az állatokra is kiterjed s e körülmények kívánatossá teszik, hogy felhívjuk gazdatársaink figyelmét az alábbi sorokra.

A csucor-félék (solaniceák) családjához tartozó növények tudvalevőleg különböző részeikben többé-kevésbé erős mérgeket tartalmaznak s e tulajdonságukat főleg a bennük rejlő növényi aljaknak köszönhetik. Csak a legközönségesebbekre utalunk, minők: a fekete csucor, a dohány, a maszlagos nadragulja, a maszlagos redősirom stb. E növények, látni neveikről is, ismeretesek, mérgeik: nicotin, daturin, hyoscianin stb. Tudvalevőleg ki lett mutatva, hogy egy, szintén ez osztályba tartozó, világszerte ismeretes, mindenütt nagyban termelt s egyik fő tápszerünket képező növény, a burgonya, szintén tartalmaz ily mérget, melynek neve solanin.

Már régiebb s újabb írók is utaltak a burgonyában végbemenő solanin képződésre, mely mérgező hatásaiban nyilvánul. Mi magunk is ismerünk egy ily burgonyamérgezési esetet, még pedig saját tapasztalatainkból. Hogy ugyanis gyorsabban étkezhezzünk, néhány tojást vizkimelés czéljából, a fölő burgonya közé rakunk. Lehet, hogy a tojások héja meg volt repedezve, vagy tán el is volt törve, úgy, hogy a nyíláson behatolhatott a solanin, elég az hozzá, a tojások elfogyasztása után mindnyájunknál heves fájdalmak és rosszullét jelentkeztek, míg a burgonya elfogyasztása semmi mérgezési tünetet nem idézett elő. Feltehető tehát, hogy egészséges burgonyánál is előfordul e mérgező és pedig mint hiszik, legtöbbször héjban, ahol összegyülemlik. Eddig ugyan csak két lehetőséget vettek fel, melyben a burgonya gumói solanin képződést mutattak, t. i. éretlenség és csirázás. De újabb időben a burgonyának egy másik állapotára irányították többen a figyelmet, melyről azt tételezték fel, hogy az gyorsíthatja a solanin képződést. S ez a feltevés igaznak is bizonyult. Most már ki van mutatva, hogy megsérült burgonyából solanin állítható elő, még pedig nagyobb mennyiségben is. Bizonyára mindenki látott már ily burgonyát, fekete varszerű sérüléssel. E var alatt a különben fehér és egészséges szövetek sötétek s maga a burgonya ezáltal izetlen. Többször az idezi elő e varképződést, hogy a szedésnél valamiképpen megsérült vagy megvágott gumók hosszabb ideig hevernek dohos kupacokban vagy pincékben. A tisztátalan légkör mindig sietteteti a burgonya rothadását és penésszel való bevonatását s az a fekete var épp. oly penészgombafaj, mint az ismeretes kenyérpenészgomba — *Mucov mucedo*.

A fentemlitett körülmények daczára a burgonya solanin képződésének eredete még mindig nem lett világosan kimutva. Nyílt kérdés ugyanis, vajjon a solanin-tartalom a burgonyának valamely életműködéséből keletkezik-e, vagy pedig a sérült helyeket beborító gombatenyészet okozza-e azt? Az előbbi nézet mellett szól már magában véve a csirázás állapota is, míg a második esetben azt kellene feltételeznünk, hogy a mérgező előfordulása a burgonya szénvastartalmu anyagainak bomlási terménye. Csakhogy e kérdések mérlegelésénél is figyelembe kell vennünk, hogy — mint fentebb utal-

tunk rá, — az egészséges burgonyában szintén sokszor találhatók solanin nyomai. A burgonyának végtelen számos fajtái eddig megnehezítették a vizsgálatot s azt se lehetett még eddig megállapítani, vajjon az összes fajtáknál egyforma mértékben fordul-e elő ezen mérgező?

Husemann annak idején a solanin hatását vizsgálat tárgyává tette s azon meggyőződésre jutott, hogy kis mennyiségek nem ártanak a testnek, de nagyobb mennyiségek halált okozhatnak. Ama nagy elterjedtség mellett, melynek a burgonya, mint tápszer örvend, mindenestre ajánlatos a kellő vigyázat. Tanácsos a csiraszemeket jól kimetszeni s mindenekelőtt csak oly burgonyát enni, melyet a főzés előtt hámoztak le. Hibás gumókat egyáltalán ne használjunk s ha nagyobb burgonya-tömeget kell eltartanunk, okvetlenül gondoskodjunk szellős helyiségről.

A solanin mérgezési tüneteinek főbb mozzanatai a következők: ájulás, bágyadtság, a fej elfogódottsága, látási zavarok, tágult pupilla mellett. A megbetegedett egyén nyeldeküljében sajátságos szárazságot érez reszeléssel kapcsolatban. Ez utóbbi érzés főleg nyelés alkalmával lép fel.

Pályázati hirdetés.

Van szerencsém a t. érdeklődő közönséget értesíteni, hogy a nagyenyedi m. kir. vinczellér-iskola három évi tanfolyamát folyó év augusztus hó 1-én tartandó zárvizsgával 5 növendék végzendő, kik a gyümölcsstenyésztes-, szőlőművelés- és borászatban, mellesleg a zöldségtermelés- és kádármunkákban is oktatást nyervén, méltányos díjazás mellett állást foglalni óhajtanak. Ez irányban megkeresések alólirt igazgatóságához intézendők.

Ugyancsak fentnevezett intézetben az 1891 év október hó 1-én kezdődő új tanfolyamra 5 egész és 1 fél államköltséges tanuló felvételére ezennel pályázat nyitattik.

Felvételi kellékek:

1. Tizenhat évet betöltött életkort igazoló keresztlevél.

2. Erős, egészséges, munkát bíró testalkat és védhímlővel beoltásról tanuskodó orvosi bizonyítvány.

3. Legalább 4' elemi osztály sikeres végzését igazoló iskolai bizonyítvány.

4. Születési hely község előjárói által kiállított erkölcsi bizonyítvány.

5. Szülők vagy gyámok beleegyezése, illetve ama kötelező nyilatkozata, melynél fogva a felvett növendék az intézetet 3 év eltelté előtt csak az intéző felügyelő bizottsága és igazgatósága beleegyezésével hagyhatja el.

6. Jelzett bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok legkésőbb f. év szeptember hó 15-ig; a nagyenyedi m. kir. vinczellér-iskola igazgatóságához intézendők, honnét a folyamodók fel- vagy esetleg felnemvételükről rövid idő alatt értesíttetni fognak.

7. Fehérnemű és egyéb ruházatról, nemkülönben író és egyéb szükséges kisebb eszközökről a tanuló maga köteles gondoskodni, ágyat, ágynéműt és törülközőt az intézettől nyer.

8. A fél ösztöndíjas tanulók az élelmezővel kötött szerződés alapján rendes ebédet és vacsorát kapnak. Kenyérrel, reggeliről és mosatásról azonban maguk tartoznak gondoskodni.

Jegyzet. Katonai kötelezettségnek eleget tett, vagy attól menteknek, nagyobb képzettségűeknek, kádármesterséget tanultaknak a felvételben előny adatik.

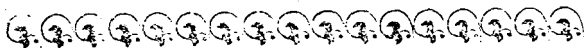
A vinczellér-iskolának tulajdonképeni czélja és feladata a kis szőlőbirtokosok fiainak tanítása és nevelése volna, mely üdvös czél

azonban, sajnos, eddigelé még nem éretett el, a mennyiben épen a kiknek leginkább szükségük volna rá, a kis szőlőbirtokosok fiai legritkábban lépnek ezen intézetekbe. Mitán én ezen, haladásukra gátlólag ható sajnos körülmény okát nagyrészt a kiképzetés hosszú idejében vélem feltalálhatni; azért is ezélszerűnek láttam az euyedi vinczellér-iskola tantervét akként szervezni, hogy a szaktantárgyakat, illetve a gyümölcsstermelést, szőlőművelést és borászatot bárki is egy tanév lefolyása alatt hallgathassa. Ennélfogva az intézetbe ugynevezett rendkívüli tanulók is vétetnek fel, kik a tanórákon, gyakorlati okmutatások és munkákban mint a rendes tanulók részt venni kötelesek, bizonyítványt azonban csak az intézet körében töltött időről és kifejtett szorgalmukról nyernek.

A rendkívüli tanulók lakás, ételmezés és egyéb szükségleteikről maguk tartoznak gondoskodni, hely esetén az intézetben ingyen lakást, ellátást pedig az intézeti ételmezőnél havi 14 frtért nyerhetnek.

Nagy-Enyed, 1891. július 25.

A m. kir. vinczellér-iskola igazgatósága.

Kormányintézkedés.

Valamennyi szőlészeti, borászati és pincze-egyletnek és valamennyi gazdasági egyesületnek és vidéki gazdakörnek. (Kivéve az árva-, lipó-, turóc-, trencsén-, mármaros-, szepes-, sáros-, brassó-, fogaras-, csik- és háromszék vármegyeieket.)

Hogy az európai fajtájú szőlővesszők eladása a termelőknek megkönnyíttessék s azok, a kik új szőlőket telepíteni szándékoznak, az egyes szőlőbirtokosoknál eladásra rendelkezésre álló, teljesen megbízhatólag fajtiszta szőlővessző készletekről idejekorán tájékozottassanak, a földmívelésügyi ministerium a szőlővesszőket eladó s az azokat kereső birtokosoknak közvetlenül egymáshoz való utalása végett még ez év őszén hirdetést szándékozik kibocsátani.

A földmívelésügyi ministerium felhívja e végett az egyesületet, hogy szólítsa fel azokat a szőlőbirtokosokat, a kiknek teljesen megbízhatólag fajtiszta és jól kezelt európai szőlőültetvényök van, hogy az egyes fajtákból eladásra szánt, vagy remélhető vasszőkészletüket fajta, minőség és mennyiség szerint, a termelési hely, (vármegye, község, posta- és vasuti állomás) és az ezenkénti eladási árak megjelölésével — az árakba a csomagolás és a feladó vasuti állomáshoz való szállítás költségeit is beleértve — az egyesületnek mielőbb jelentsék be. Az ekként beérkező jelentéseket a fajtisztaságra nézve nyilvánítandó véleményével terjessze fel az egyesület, lehetőleg minél előbb, de legkésőbb folyó évi szeptember hó végéig.

Tekintve, hogy a földmívelésügyi ministerium nem hangsúlyozhatja eléggé ama nagy előnyöket, a melyek a fajtiszta ültetésből közvetlen hazánk borstermelésére általában s közvetlenül a szőlőbirtokosokra is származnak, kiváló gondot fordít arra s egész befolyását abban az irányban érvényesíteni törekszik, hogy új telepítéseknél csak fajtiszta ültetvények keletkezzenek.

Ezért a kiadandó hirdetménybe való fölvetél végett csakis olyan bejelentések terjesztendők fel, a melyekre nézve az egyesület — a szőlővesszők fajtisztaságáért erkölcsi felelősséget vállalhat.

Budapest, 1891. évi július 7.

A m. kir. földmívelésügyi ministerium.

Szakirodalom.

A magyar nép könyvesháza. E czím alatt Lauffer Vilmos. budapesti könyvkiadó kiadásában egy hasznos vállalat indult meg,

melyre különösen felhívjuk a lelkészek, tanítók s a nép minden igaz barátjának figyelmét. Az első füzet Nagy Istvántól „Téli estékre“ czímen 11 elbeszélést tartalmaz s ez elbeszélések mindegyike egy-egy eszmét vet fel s beszéltet meg a lelkész és tanító hozzájárulásával, mely eszmék megvalósulása népünk jólétét lenne hivatva előmozdítani. Fel vannak vetve a községi segély-egyletek, a községi magtárak, a falusi olvasó-egyletek, a kisedővők felállításának szükségessége; a gépek haszna, a fatenyésztés, a méhészet s a selyemtenyésztés hasznos volta, az ipari és kereskedelmi növények termelésének előnyössége stb. A mellett, hogy az eszme megvalósítására buzdítanak a különben is mulattató olvasmányok, az irány is meg van jelölve, hogyan lehetne az eszmét megvalósítani. Az elbeszélésekben a nép észjárása oly hiven van visszaadva, hogy bizonyára sok haszonnal s kedvvel fogja olvasni népünk. A falusi olvasó körök, népkönyvtárak egyikéből sem szabadna hiányoznia, azért ajánljuk pártolásra e szép irányu vállalatot. Tartalma: Krajczárból lesz a forint. — Segíts magadon s az Isten is megsegít. — Többet ésszel mint erővel. — Mit tegyünk. — Saját kárán tanul az ember. — Azok a régi jó idők. — Az elásott kincsek. — Miből csináljunk pénzt. — A jó pap holtig tanul. — A legdrágább kincs. — Mit olvassunk? — Megrendelhető a kiadónál Budapesten, Ujvilág-utca 14. sz. — Ára 24 kr.

Vegyes közlemények.

— **Termés-eredmények és kilátások Erdélyben.** A búzánál általában a termés-eredmény csak gyenge közép és középen alóli. Kis-Küküllőben a sok eső és köd következtében a ragya rontotta meg; Alsó-Fehér-, Háromszék- és Nagy-Küküllőben az üszög, Hunyadban a rozsda tett benne nagy károkat. A rozs Udvarhely-, Maros-Torda-, Háromszék- és Kis-Küküllő megyékben középtermést mutat; egyebütt középen alólit. Az árpa jó középtermésre számíthat Alsó-Fehér-, Fogaras-, Hunyad- s Kis-Küküllőben; Csikban- és Nagy-Küküllőben közepesre. A zab még lábán van. Legjobban áll Hunyad-, Nagy-Küküllő-, Maros-Torda és Fogaras vmegyékben. A török búza általában szép hozamot ígér. Kiváló szépen áll Hunyad-, Udvarhely- és Alsó-Fehér megyékben. A kerti vetemények ellen panasz nincs. Jó termést ígérnek. A kender és len néhol szép magas növésű s általában kielégítő, csak Csikban maradt törpén. A legelők és kaszálók nem szolgáltatnak bő termést s a sok eső miatt a szárítás is sok gondot okozott. A sarju azonban szépen mutatkozik s így kárpótlást nyújt jelentékenyen. A szőlő általában közép, helyenként jó közép termést ígér. A gyümölcs termése nagyon különböző; néhol elég van, másutt nincs. Legbővebb termést Udvarhely-megyéből jeleznek.

— **Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztályának az egyleti irodában levő nyilvántartási könyvébe a következő eladó állatok vannak bejelentve:** 40 darab félig hizott, fehér, magyar ökör. 60 darab fiatal, fehér igás tulk. 4 darab herélt hámos ló. 500 darab orbáncz ellen oltott malacz. 1 darab mezőségi tenyészbika 1½ éves. Bővebb felvilágosítást ad az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala Kolozsvárt (bel-középutca 11. sz.)

— **Udvarhelymegyéből: Fiátfalváról** vett értesítés szerint ott az aratás folyamatban van. A búza kevés kalongyát ad és a fejek rövidke, de fejlődött szemeket hoz. A rozs — minőség és mennyiség tekintetében kitünően sikerült s jó földben 19 szemmel is kecsegtet. A zabok jók, a tengeri kiváló szép. Gyümölcs közép termésű, beszterezoi szilva azonban kevés lesz. A sarju szépen fejlődik. A hegyi szénát most kaszálják.

— **A pozsonyi m. k. szőlészeti, kertészeti szakiskolában** a f. évi október hó 10-én kezdődő tanfolyamra 6, ételmezési és ellátási költség fejében egész évre 140 frtot fizető saját költséges és 4 fél ösztöndíjas növendék felvételére pályázatot hirdet a felügyelő-bizottság elnöke. Pályázati feltételek: 1. 16 éves kor betöltését igazoló keresztlevél. 2. Legalább is a népiskola teljes tanfolyamai végzéséről tauskodó bizonyítvány. 3. Ép, egészséges, gyakorlati munkálatok végzésére is alkalmas testalkatot s himlővédőtást igazoló orvosi bizonyítvány. 4. Jó erkölcsöt tausító községi bizonyítvány. 5. Szülői vagy gyámi beleegyezés s azon kötelező nyilatkozat, hogy a tanulót az intézetből évközben ki nem veszik, ha ezt tennék, az iskolának az illető érdekében tett költségeit megtérítik, illetve élvezett ösztöndíját visszatérítik. A kérvények f. évi augusztus hó 31-ig nyújtandók be — a felügyelő-bizottsághoz czimezetten, de az iskola igazgatóságánál; a fel- vagy fel nem vételről a pályázók szeptember 10-én értesíttetnek.

— **Vén gyümölcsfák értékesítése.** Vén gyümölcsfákat, melyeket kivágnak s melyeknek még ép fájuk van, helytelenül sok esetben tűzifa gyanánt szokták elhasználni. Sokkal jobban lehetne azokat értékesíteni, ha haszonfa gyanánt adnák el. Az alma- és körtefát kitünően lehet finom esztergályos munkákra használni s abból edényeket, szivarszipkákat, hamutartókat, szivardobozokat, gyertyatartókat, fényképkereteket, brochokat stb. készíteni, mint ezt főképp Thuringiában gyártják s a fürdőhelyeken elárúsítják. Az almafából, továbbá a szilvafából is alkalmas késmarkolatokat készítenek. Az alma- és körtefát páczolni is lehet s belőle ébenfa-utánezatot készíteni. A cseresnyefa igen becses butorkészítésre, furnérra, mahagonifa utánezásra abból mindenféle építő eszközket is csinálnak. A fiatal meggy- és cseresnyefából sétatálcákat, pipaszárakat s efféléket készítenek. Látni való tehát, hogy a gyümölcsfák nemcsak addig értékesek míg teremnek, hanem azután is mikor kivágják őket.

— **Mikor legcélszerűbb a gyümölcsfákat trágyázni?** A gyümölcsfákat általában ősszel és nyáron szokták trágyázni. A nyáron augusztus végén vagy szeptember elején megtrágyzott fák azonban új tevékenységre serkentetnek, minek következtében megfagynak. E tapasztalatok következtében egy szenvedélyes gyümölcsstermesztő kísérleteket tett annak megállapítása végett, hogy a legcélszerűbb trágyázási időt megtudja s azt tapasztalta, hogy legcélszerűbb, ha a gyümölcsfákat október közepétől november közepéig trágyázzák. Az októberben trágyázott gyümölcsfák nemcsak hogy a fagy által semmit sem szenvedtek, hanem az almafáknál még a rügyek nagy része is, melyek a tél beálltakor még gyümölcsrügyeknek nem látszóttak, a tenyészet megindultával tavasszal kidagadva, virágot és gyümölcsöt hoztak. Azóta törpe gyümölcsfáit évenként ősszel, a gyümölcs leszedése után, de mindenkor október második felében trágyázza meg és pedig mindig trágyalé-oldattal. Ez idő óta gyümölcsfáinak még egy éves vezérágain is majd több, majd kevesebb virágrügy fejlődik, a szerint, a mint az illető faj többé vagy kevésbé termékeny, de két éves hajtásokon minden kivétel nélkül nagy számu gyümöcsrügyek fejlődtek ki. E mellett a gyümölcs rajtuk igen szépen kifejlik. S a külsőleg észre nem vehető átalakulása a rügyeknek gyümöcsrügyekké, tavasszal igen gyorsan megy végbe. Gyakorlati oldala tehát ez eljárásnak az, hogy 3-4 évvel a fák előbb gyümöcsöznek, a mi természetesen nagy nyereség.

— **Beteg növények gyógyítása forró vízzel.** A virágkedvelők gyakran tapasztalhatják, hogy virágaik egyszerre fonnynadni kezdenek s nemsokára egészen tönk्रे mennek. Ennek oka a legtöbb esetben a helytelen öntözés. A föld ugyanis, melyben humusz- és más rovar vannak, elromlik és a gyökereket is megtámadja. A növényeket rendszeren azzal igyekezo-

nek megmenteni, a mi sokszor sikerül is, hogy friss földbe ültetik át, de van ennél a morvasziléziai kertészeti egyesület közleménye szerint egyszerűbb mód is a beteg növények megmentésére, mely épen olyan hatású, de gyorsabban vezet a célhoz s abból áll, hogy a beteg növényt többször 45-50 R. foku vízzel úgy megöntözzük, hogy alul kifolyik. A forró víz nemcsak a növény földjét fosztja meg savanyúságától, hanem a gyökereket is újra feléleszti s a földben levő férgeket is megöli. Fikuszokon s más növényeken tettek kísérleteket s mind pompásan sikerültek. A földet, miután felülete megszáradt, vigyázva megpiszkáljuk, fellazítjuk s miután nagyon leülepedett, egy kis friss földet teszünk reá. A nevezett egyesület végül azt tanácsolja, hogy a mázos cserepeket mellőzzük, mert azokon a levegő át nem hatolhatván, a föld nagyon hamar elromlik bennök.

— A rózsák színezése. A Mittheilungen aus dem Gebiete der angewandten Wissenschaften egy eljárást ismertet, mely szerint a rózsáknak rövid idő alatt tetszés szerinti színezetet adhatunk. A fehér rózsákat, vörösré váló színezése végett tegyünk egy liter vízbe 8-10 gramm pikrinsavat, vagy kék vagy narancs-sárga anilin festékanyagot s a víz kihülése után mártsuk a rózsát bele. Egy óra múlva szép sárga rózsákat vehetünk ki a folyadékból. Egy kis lilaszínű jódfestékkel bármely rózsának azt a kékes violaszínt adhatjuk, melyet a nők néhány év óta viselni szeretnek. Egy kis sáfránnyal és curcuivre-vel élénk skarlátpirosra festhetjük a rózsákat. A halvány rózsaszínű rózsákat némely virágkereskedő szafraninnal és timsóval változtatja át. Kilátás van különben arra, írja az idézett lap, hogy a virág-chemia még nagyobb haladást fog tenni.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatózsd. Legújabb jelentés. Buza 76-81 kg. 10 frt 20 kr.—10 frt 70 kr. Rozs 70-72 kg. 8 frt 55 kr.—8 frt 75 kr. Árpa 60-66 kg. 6 frt 40 kr. Zab 39-41 kg. 5 frt 75 kr.—6 frt 10 kr. Tengeri 73-75 kg. 5 frt 60 kr.—5 frt 75 kr. N.-Várad. Julius 28. Tiszta buza 6 frt 84 kr. Elegybuza 5 frt 47 kr. Rozs 5 frt 18 kr. Árpa 3 frt 19 kr. Zab 2 frt 54 kr. Törökbuza 4 frt 43 kr. hlként. Széna kötetlen 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 30 kr. mmként. Marhahus 52 kr. kg.

Erdélyi piacok.

Kolozsvár, 1891. júl. 30. Tisztabuza 8 frt 50 kr. 9 frt 40 kr. Rozs 7 frt—7 frt 20 kr. Törökbuza 5 frt 50 kr. 5 frt 60 kr. Zab 5 frt 60 kr.—5 frt 80 kr. Széna (legjobb)

2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. mm-ként. Marhahus 50 kr. kg.

(Arak krajczárookban.)

A piaczi cikkek	Mérték	Brassó	Csiksercud	Deés	Dicső-Szent-Márton	Érzsébet-város	Fogarás	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza . . .	hl.	680	625	700	—	650	650	700
Elegy buza . . .	„	420	580	700	—	550	600	—
Rozs	„	450	450	660	—	500	500	525
Árpa	„	400	375	—	—	—	—	500
Zab	„	280	300	700	—	350	250	275
Törökbuza . . .	„	480	550	680	—	400	500	530
Széna	q.	200	300	380	—	200	200	—
Szalma	„	90	100	200	—	100	140	—
Túzifa	km	260	240	220	—	200	200	180
Marhahus . . .	kg.	48	40	40	—	44	38	40
Julius		24	29	28	—	25	24	25

A piaczi cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	N.-Érdi-Vá-sárhely	Maros-Vá-sárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Szegesvár
Tiszta buza . . .	hl.	650	620	845	625	700	620	660
Elegy buza . . .	„	600	—	—	540	600	520	470
Rozs	„	500	430	—	445	500	500	400
Árpa	„	—	380	—	—	400	—	—
Zab	„	300	300	600	305	350	280	310
Törökbuza . . .	„	475	520	595	415	500	440	440
Széna	q.	300	350	290	110	450	150	150
Szalma	„	200	100	200	65	260	110	120
Túzifa	km.	250	250	300	225	220	300	180
Marhahus . . .	kg.	45	44	46	44	40	50	44
Julius		25	30	30	30	30	24	30

A piaczi cikkek	Mérték	Sepső-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelly-Ud-varhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza . . .	hl.	650	600	640	600	750	—	—
Elegy buza . . .	„	550	560	540	525	625	—	—
Rozs	„	450	460	440	500	500	—	—
Árpa	„	420	380	360	—	—	—	—
Zab	„	280	290	290	300	325	—	—
Törökbuza . . .	„	520	440	465	475	450	—	—
Széna	q.	350	180	160	250	200	—	—
Szalma	„	150	120	110	150	100	—	—
Túzifa	km.	160	180	260	180	240	—	—
Marhahus . . .	kg.	44	44	36	36	44	—	—
Julius		27	27	30	25	28	—	—

Állatvásárok.

Kolozsvár. Heti állatvásár július 29. és 30-án. Szarvasmarha felhajtattott m. e. 300 drb; eladatott 182 drb. Ló felhajtattott mintegy 20 drb; eladatott 12 drb.

Juh felhajtattott m. e. 130 drb; eladatott 64 drb. Sertés felhajtattott m. e. 500 drb; eladatott 304 drb. Budapest-kőbányai sertésvásár. Julius 24-én. Heti átlag árak: magyar válogatott áru 260-360 kgr nehéz 46-46½ kr; 180-260 kg. nehéz 47-48 kr; öreg 300 kg. túli 44-44½ kr; vidéki sertés 48-49 kr; szerb 46-48 kr. tiszta kgrammonként Páronként 45 kg. ételsúly levonás és 4% engedmény. Ele-ség árak: Tengeri új 6 frt - kr; árpa 7 frt 20 kr. Kőbányán átvéve.

Debreczen. Heti állatvásár július 27. és 28-ikén. (Eredeti tudósítás.) Szarvasmarha felhajtattott 970 darab; eladatott 718 drb. Ló felhajtattott 760 drb; eladatott 456 drb. Sertés felhajtattott 4700 drb; eladatott 2440 drb. Általános irányzat: élénk.

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

NYILTTÉR.)*

REGALE-UTALVÁNYOKAT, illetve KÖTVÉNYEKET az esedékes kamatok külön meg-terítésével

teljesen a hivatalos árfolyam jegyzés szerint fizeti.

Ez év folyamán a forgalomban levő 5% magyar papíráradék és a 4% magyar aranyáradékkötvényeknek egy részén az utolsó szelvény kerül beváltásra; ennek esedékessége után csupán a szelvény-utalványok benyújtása ellenében új szelvény-ívek fognak kiadatni, melyeknek beszerzését jutalék nélkül kész-séggel közvetíti

FOLLY VICTOR

18 (11-32.) bank- és pénzváltó-üzlete KOLOZSVÁRT.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelős-séget a szerk

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közölhetnek, de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik. Kisebb összeg postabélyegeken is beküldhető.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél címe is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Alkalmazást keres.

Egy nőtlen számtartó azonnal alkalmazást találhat Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Alkalmazást keres egy, a ko-

lozmonostori gazdasági tanítézet jó sikerrel végzett, több évi gyakorlattal bíró, székely származású, nőtlen gazdász, ki önállóan is működött. Címe a kiadóhivatalban G. B. jegy alatt megtudható.

Eladás és vétel

Kínáztatik megvételre egy egészen új, kitűnő szerkezetű Tricycle 200 frtért (vétélára 380 frt volt). Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Kerestetik egy 500-600 holdas

földbirtok haszonbérletre. Ajánlatok D. jegy alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Két jó karban levő gözcséplő-

garnitúra teljes felszereléssel eladó. Tudakozódhatni B. P. jegy alatt a kiadóhivatalban.

Alapított 1858-ban. **WALSER FERENCZ** első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang- és ércöntődéje Kolozsvárt, belmonostor-uteza 12. szám.

Ajánlja gyártmányait, mint magyar különlegességet **KUTAKBAN** és mindennemű szivattyukban, tüzi- és kerti fecskendőkben. Ajánlkozik **köz- és magán-fürdők** felszerelésére, szagmentes ürszékek felállítására.

25. Elvállal (25-30.) teljes vízvezetékek és csatornázások berendezését, városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett. **minden víziművi munka** gyors és pontos kivitelére. Képes árlapok és részletes költségtervezetek kívánatra díjmentesen küldetnek. Egyetlen. belföldi **szivattyu-gyár!**

BALOGH JÓZSEF

PUSKAMŰVES ÉS MECHANIKUS KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a n. é helyi és vidéki közönség b. figyelmébe ajánlani **fegyver- és lőpor-raktáramat,**

melyet főter, Báró Radák-ház, hátul az udvaron minden e szakmába vágó vadászati kellékekkel ellátam, u. m: fegyverek a legközönségesebbtől a legjobb minőségig, lefoucheux és lancaster, továbbá szobafegyver, szobapisztoly és revolverek nagy választékban.

Lőporok különböző minőségben, serétek, golyók, üres és kész töltények a legjutányosabb árakban s mindenkor raktáron kaphatók.

Fegyverjavításokat, becséreléseket, villanycsengők bevezetését, villámhárítókat a legújabb szabadalom szerint eszközölök.

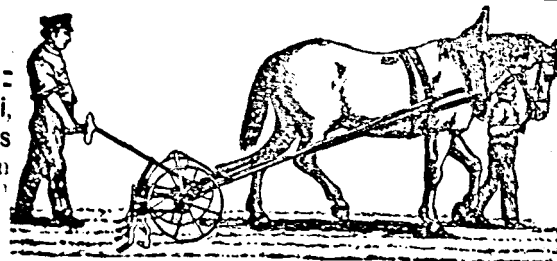
Továbbá galvanoplasztikai munkákat, u. m. aranyozás, ezüstölés, nickelzés stb a legjobb kivitelben és jutányosan teljesítek.

Vidéki megrendeléseket azonnal és pontosan eszközölök. Becces pártfogását kéri teljes tisztelettel **BALOGH JÓZSEF.**

45. (11-20)

SACK RUDOLF

világhírű talajmívelési eszközei és gépei és pedig: Közkezdveltségű egyetemes és mély mívelési (rajol) acél ekéi, kettős és hármás ekéi, boronái, továbbá sorba- és szorvavető-gépei — mint nemkülönbön: legkitünőbb munkát végző kapáló- és töltőgető ekéi egyszerű és egyetemes kapálógépei, valamint kézi kapáló eszközei eredeti minőségben csakis nálam kaphatók. Ugy ezeket, valamint más egyéb gazdasági gépeket, mint Amerikából importált Hicary-fából készült eredeti „Tiger“ kaszáló és „Hollingsworth“ gyűjtőgépeit jutányo árakon ajánlja

Minden egyes Sack-féle eszköz az itt látható védjeggyel van ellátva. Oly tárgy tehát, melyről ezen védjegy hiányzik, nem eredeti Sack-gyártmány.

53. (12—x.)

Propper Samu,

Sack Rudolf magyarországi képviselője, Budapesten, Váci-körút 29.

ÚJ BANK- ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, bel-közép-utca 10. sz. a. (Minorita-épületben)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszéki bejegyzett cég alatt

Bank- és Pénzváltó-üzletet

nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénznemek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvények beváltása.

Nyeremények leszámítolása és értékpapírok-
nak új szelvényekkel való ellátása.

Utalványok kiállítása a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárúsítása.

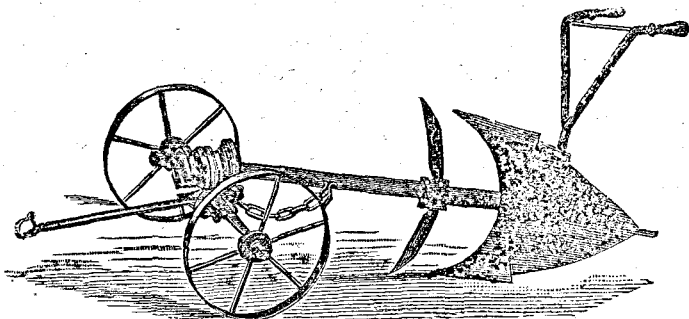
Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorkodom, egyszersmint kijelentem, hogy e téren való hosszas működésem, továbbá úgy a kolozsvári, mint a felső pénzüzetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánnézését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgálom minden a bank-üzlet körébe vágó felvilágosítással.

Kiváló tisztelettel

(2.) (31—52.)

FOLLY VICTOR.

Simonffy István egyes váltó vagy hegyi ekéje.

(7.) **SIMONFFY ISTVÁN** (30—52.)

gazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, kultordanteza 48. szám.

Elvállal kijavításra mindennemű gépeket.

Elfogad megrendeléseket gőzgépek, gőzszivattyúk, zúzógépek, malom-szerkezetek, kút és vízvezetékek elkészítésére.

Készletet tart saját gyártmányából, nevezetesen egyes, kettős és három borozás ekék és taligák új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákból, továbbá kézi és járgányos eséplőgépek, szelelő rosták, kukoricza-morzsolók, szőlő-zuzók, borsajtók és több más gépekből, melyeket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánl.

Készítményei jóságért és használhatóságáért felelősséget vállal.

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

„LÖVYTUS“ FAVIASZ.

A hazai kertészetekben ma már kizárólag csak is ezt használják gyümölcsfák, rózsatövek nemesítésére, beteg fák gyógyítására. Napon nem olvad, hidegnek, esőnek ellentáll, bogarak nem bántják, a fát teljesen fedi, levegő nem hatol át rajta. Kapható (9.) (30—52.)

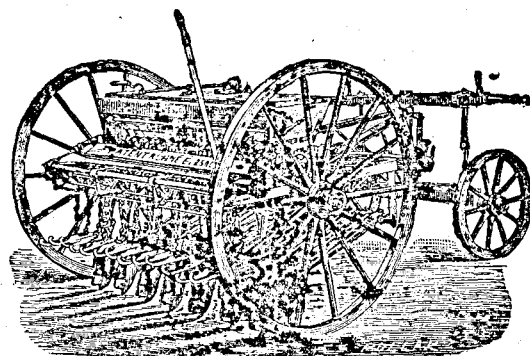
az „I. erdélyi szab. vegyészeti gyárban“ és Tauffer Ferencz utódánál Kolozsvárt.

500 grammos doboz ára frt 1-30

300 „ „ „ „ —85

150 „ „ „ „ —45

Elismerő levelek küldettek több hazai és ausztriai gazd. akadémiák és szőlőszeti iskolák, magán kertészeti és faiskolák által. Kitiüntetve lett a bécsi, gráci, kolozsvári kiállításon dícsérő-oklevéllel, a lüttichi kiállításon arany-éremmel. Aradon kiállítási éremmel.

61. (5—26)

Bécs, 1890. Gazdasági kiállítás. Legmagasabb kitüntetés:
Nagy diszokmány!

KÜHNE EDE

gazdasági gépgyára Mosonban (alakult 1856-ban.)

Főraktár: Budapesten, VI., Váci-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek az általán kedvelt népszerű és több mint 10,000 példányban elterjedt kitűnő

Hungaria-Drill sorvetőgépeit.

Uj! Balance-Hungaria-Drill (Wabrosch szabad.) Legjobb sorvető hegyes vidékre. Könnyű és olcsó reparatívó gépek. Laacke-féle rét- és szántó-boronák. Turcsányi uj kéregtörője. Egy és kétvasú ekék, kapálók, töltőgetők, rosták, konkolyozók s minden más gazdasági eszközök készletben.

Árjegyzékek kívánatra.

